

Velkommen hjem

En norsk pinsekirkes bruk av hjem og hjemlighet

Welcome home

A Norwegian Pentecostal church's use of home and homeliness

Tone Høgblad

Stipendiat, Sosialantropologisk institutt, Universitetet i Oslo.

Tone Høgblad er stipendiat ved Sosialantropologisk institutt, Universitetet i Oslo. Der forsker hun på hvordan tro kan se ut i et av verdens mest sekulære land, spesifisert og konkretisert gjennom pinsekristendom. Hun har i hovedsak empirien sin fra en internasjonal misjonsorganisasjon og en av Norges største pinsemenigheter.

tone.hogblad@sai.uio.no

Sammendrag

Marianne Gullestad skriver i *Kultur og hverdagsliv* (2000) at «hjemmet og intimsfæren er blitt kilde for dypere mening, og er derfor, i en viss sekularisert forstand, blitt gjort til noe hellig» (2000, 5). Det har Filadelfiakirken, Norges største pinsemenighet, skjønt verdien av. I denne artikkelen vil jeg vise hvordan Filadelfiakirken bevisst og ubevisst benytter seg av hjemmet, både i selvforståelse og selvpromotering. Ved å ta i bruk, videreutvikle og bygge opp under hjem som et sentralt religiøst symbol, er det lettere for kirka å kommunisere hva slags trosfelleskap de er og ønsker å være. Gjennom et solid verdigrunnlag, visjonsstyring og estetikk søker Filadelfiakirken å fremme det hjemlige. Samtidig blir det eksplisitt kristne, som i en norsk sekulær offentlighet potensielt er utfordrende og forskjellsskappende, nedtonet. Tanken er at det skal gjøre kirka både tilgjengelig og relevant.

Nøkkelord

Pinsekristendom, sekulære strategier, hjem, hjemlighet

Abstract

Marianne Gullestad argues in *Kultur og hverdagsliv* (2000) that «the home and the personal sphere have become sources of deeper meaning, and consequently, in some secular sense, have transformed into something sacred» (p. 5, my translation). Filadelfiakirken, Norway's largest Pentecostal denomination, has understood the importance of this. I argue that Filadelfiakirken both intentionally and unintentionally uses the home as a way to understand and describe their church. Through using and developing home as a central Norwegian symbol, it is easier to communicate what sort of community Filadelfiakirken is and strives to be. A carefully considered set of values, a vision statement and aesthetics let Filadelfiakirken promote itself as a home. At the same time, explicit Christian symbols, which in a Norwegian secular setting can be challenging, are reduced. The core ideal is to make the church accessible and relevant, also outside the Christian domain.

Keywords

Pentecostalism, secular strategies, home, homeliness

For mange er Filadelfiakirken hjem. Hver søndag ønskes de litt over 3000 besøkende til en av Filadelfiakirkens syv gudstjenester¹ *velkommen hjem*. Ordene møter dem i velkomstbro-sjyren, over kirkens logo på skjermen i storsalen, på t-skjortene til de som deler ut kaffe i forkant av møter, i kafeen og over søndagsmiddagen. Filadelfiakirkens medlemmer er hjemme i relasjonen til Gud, som menigheten regner som sin himmelske far. De er søsken i troen. Dette deler Filadelfiakirken med utallige andre kristne, sammen med forestillingen om at det endelige hjemmet er hos Gud selv i etterlivet. Likevel har jeg bare funnet en av Oslos elleve andre registrerte pinsemenigheter som bruker hjem på liknende måte.² I denne artikkelen vil jeg vise hvordan Filadelfiakirken, som Norges største pinsemenighet, strategisk og intuitivt, bruker *hjem* og det *hjemlige* for å sette ord på hva slags fellesskap de er og ønsker å være. Jeg vil argumentere for at sammenkoblingene Filadelfiakirken skaper mellom kirke og hjem favner alt fra organisasjonsbygging til evangelisering.

«The common, general definition of Pentecostalism is the recognition and immediate experience of the Holy Spirit» (Eriksen, Blanes & MacCarthy, 2019, 6). Kristne menigheter som løfter frem et personlig forhold til Jesus, sammen med et rituell liv sentrert rundt Den hellige ånd og nådegavebruk kalles pinsemenigheter (Hefner, 2013, 2; Robbins, 2004; 2014). Pinsekristendommen er en mangfoldig og uniform religiøs bevegelse, som likevel kjenne-tegnes av en radikal praksislikhet på tvers av landegrenser, til tross for at den slår seg ned i høyst ulike kulturelle settinger (Robbins, 2004, 121). På bakgrunn av dette anvender Robert Hefner en inkluderende definisjon av pinsekristendom, og understreker at det kan være mer fruktbart å snakke om pinsekristendommer i flertall (2013, 2). Dette gjør at noen pinsemenigheter også defineres ut fra en idé om et felles opphav, som strekker seg via vekkel-sen på Azusa Street i 1906, som var oppstarten på den moderne pinsebevegelsen, helt til-bake til den første pinsen (Moberg & Skjoldli, 2018, 3). Under en *tverrkirkelig* pinsefeiring i Filadelfiakirken ble det holdt en tale om hvordan Jesus ved himmelfarten «sprengte båndene for sin jordlige begrensing». Både ved å etterlate disiplene med misjonsbefalingen, hvor han ber dem om å gjøre alle verdens folk til kristne, men også ved å love å være sammen med dem inntil verdens ende (se Matt 28,16-20).³ Det løftet, forklarte taleren, ble oppfylt ti dager senere da Guds egen kraft kom ned til jorda som Den hellige ånd: «Den hel-lige ånd er mye, vår advokat, hjelper, *forbeder*, vår hjelp i svakhet, vår trøster, oppmuntrer, den som viser oss synd, men også Guds godhet». De fleste i Filadelfiakirken tror at Den hel-lige ånd *tar bolig* i alle bekjennende kristne, og velsigner dem med personlighet, egenskaper og talenter, i tillegg til nådegaver som for eksempel evnen til å helbrede ved bønn, tale i tun-ger eller profetere (se 1. Kor 12).

Ved å plassere Gud selv i hver enkelt troende istedenfor i et definert presteskap, brøyt pin-sen med det eksisterende religiøse hierarkiet.⁴ Det la grunnlaget for en kristendom der alle er like for Gud og hvor alle, i teorien, har lik tilgang til ham. Det betyr blant annet at alle kan bli velsignet med nådegaver, for Ånden kjenner ikke forskjell på mann og kvinne, ei fattig og rik (Eriksen, 2014). Dette kalles pinsekristen egalitet, og betyr at åndelige gaver prinsipielt er

1. Filadelfiakirken har litt over 3000 medlemmer fordelt på syv gudstjenestefellesskap. I sentrum er det gudstjeneste klokka 11 og 19 på søndager, i tillegg til en internasjonal og en eritreisk gudstjeneste. Det er også gudstjenester på Lillestrøm og i Enebakk. Filadelfiakirken er en sammensatt menighet, med flere interne diskusjoner rundt hvordan det best håndteres. Følelsen av hjem og tilhørighet er også relevant å analysere i møte med disse problemstillingene, men det blir ikke videre utdypet her.
2. Hillsong Church på Grünerløkka ønsker også folk *velkommen hjem* hver søndag. Jeg har verken vært nok i Hillsong eller i andre frikirkelige menigheter i Oslo til å vite om hjem er så gjennomgripende som det er hos Filadelfiakirken.
3. Alle de bibelske referansene er hentet fra Bibelen (2011). Heretter vil jeg bare referere til de aktuelle bibelstedene.
4. Bruddet kjennetegner kristendommen generelt, noe som problematiseres i Robbins (2007).

tilgjengelig for alle, noe som utelukker eksklusivitet til ett enkelt individ (Csordas, 1997, 133). Likevel slår den pinsekristne egaliteten sprekker i det Annelin Eriksen beskriver som en anstrengt balansering av det faktum at Ånden er grenseløs, samtidig som denne formen for individuell kristendom lett får et maskulint uttrykk. De fleste kirkeledere og de som velgnes med spesielle åndelige oppgaver, er som regel menn (Eriksen, 2014, 265). Dette er det pinsekristne paradokset (se Martin, 2013). «På en måte kan man si at pinsen sprengte det religiøse hierarkiet», forklarte en av forstanderne i Filadelfiakirken meg, «så kan du si at kirka har gjort sitt beste for å bygge det opp igjen etterpå».

Det pinsekristne paradokset til tross, forståelsen av Gud som internalisert gjennom Den hellige ånd, gjør den pinsekristne guddommen tilgjengelig og nær. Det medfører blant annet at motsetningene mellom det hellige og det hverdagslige ikke er spesielt framtreddende. «The conviction that God cares about the faithful and intervenes in their mundane lives and that a sharp sacred-profane distinction is untenable is important» (Robbins, 2009, 59). Pinsekristendommen står med andre ord ikke i opposisjon til det hverdagslige. Tvert imot, troen på Gud og ritualer hvor han nås skal helst gjennomsyre dagliglivet. I Filadelfiakirken, for eksempel bes det alltid i forkant av møter, også de rent administrative.

Hverdagslivet, som for pinsevennene i Oslo sentrum rommer både helligdom, kirke og hjem, beskrives av Marianne Gullestad som «det området av tilværelsen som ligger fjernest fra religion i tradisjonell forstand» (2000, 158). For pinsevennene skal troen ideelt sett fylle hverdagen, liksom hjemmet på en måte rammer inn hverdagslivet. Det norske hjemmet er rammeverk for en rekke verdier. Det skal på samme tid utstråle en varm og koselig atmosfære, være et sted for fred og ro, for familiens enhet, trygghet og tilhørighet, ofte i motsetning til det kalde og potensielt farlige utenfor (Gullestad, 2001, 97). Filadelfiakirken, som alle andre kristne menigheter, er avhengig av å nå det kalde, kanskje farlige eller syndige på utsiden for å realisere misjonsoppdraget. Samtidig karakteriserer flere av informantene mine den utsiden som skremmende likegyldig, situert i et av verdens mest sekulære land (Bangstad, 2012, 53; Vike, 1996, 547). I den sammenhengen forsøker Filadelfiakirken å bruke hjemmet for å realisere Guds oppdrag. Gjennom et stadig pågående oppussingsarbeid, synliggjort blant annet i en estetikk som nedtoner kristne markører, forsøker kirka å gjøre døren høy og porten vid, noe som ble tydelig blant annet gjennom Filadelfiakirkens første interne konferanse noensinne, Filadelfia:HJEM.

Hode, hjerte, hjem

«Paulus skriver; det er «én kropp, én Ånd, slik dere fikk ett håp da dere ble kalt, en Herre, en tro, en dåp, en Gud og alles Far, han som er over alle og gjennom alle og i alle» (Ef. 4,4-6). Summen av dette blir at Gud bygger et hjem, et hjem for de som gleder seg og et hjem for de som sørger. Et hjem for de unge, et hjem for de gamle. Et hjem for friske og et hjem for syke. Et hjem for styrker og et hjem for svakheter. Et hjem for frihet og et hjem for håp. Et hjem hvor man kan finne hvile og et hjem hvor man hører til. Et hjem hvor man sammen i fellesskap lever for noe større. Gud bygger sin kirke i verden; én kropp, ett kall, en Herre og alles Far. Ett hjem.»

Filmen som nettopp rullet over storskjermen, har vist et Oslo badet i kveldssol, bygårder og forretningsbygg, hus og hjem. Filadelfiakirkens storsal er stille. Den behagelige fortellerstemmen, som tilhører en av kirkens pastorer, har formidlet ro og trygghet, talt til oss om tilhørighet og etterlatt seg en myk tomhet. Om et par uker skal Filadelfiakirken arrangere sin første interne konferanse. Kirka har vokst så mye i løpet av de siste årene at forstanderne så det som nødvendig å samle hele *flokken*. En helg i september går konferansen av stabelen. Den aller første Filadelfia:HJEM.

To uker senere er storsalen full. Kjente og ukjente, fra alle Filadelfiakirkens menigheter; Sentrum, Grünerløkka, Enebakk og Lillestrøm, den eritreiske menigheten, den internasjonale, gamle og unge, barn og voksne. På *plattformen*⁵ er det et hus. Det har materialisert seg fra konferansens logo, og nå står det på scenen, like stort som en dukkestue, og lyser. Huset er bygd av et langt lysrør som danner grunnmur, vegger og tak. Resten av plattformen er dekorert med potteplanter og stålampes, krakker, ryer, puter og to lenestoler. På storskjermen bak dukker det plutselig opp en bygårdsfasade. Caroline, barne- og familiepastoren, kommer opp, peker på bildet og sier at det er hennes hjem. Samtidig er *dette*, hun slår ut med armene mot salen, også hjemmet hennes. Hun spør om vi kanskje har lagt merke til at vi ønskes velkommen hjem når vi kommer til kirka.

Caroline kikker opp på bildet av bygårdsfasaden igjen. Hun forklarer at det er hjemme, ikke på grunn av bygningen eller tingene det er fylt med, men fordi familien hennes er der. Hun forklarer at familien ikke har rukket å bli så stor ennå, men det gjør ingenting. Det avgjørende, mener hun, er å forstå at det er folka *i* hjemmet som er viktige. Det er dem hun er glad i. Derfor kalles kirka også hjem, forklarer hun, det er et sted der familien samles; mennesker som tror på Gud, og mennesker som ikke tror – søsken alle sammen. «Gud e vår far og vi e familie, alle vi som sitter her», hun ser på oss, «det e alltid når som vente på dæ når du kjæm hit. Det e alltid når som svare når du rope at du e heime». Uansett om ting er gode eller vonde, dumme eller fine, gir hun oss beskjed om at vi kan slappe av her i kirka, og alltid komme for åndelig påfyll før vi skal tilbake til hverdagene våre. Hun oppfordrer oss til å invitere bredt med hjem, hjem til kirka.

Så blir hun avbrutt. Kari Kvante, en av barnekirkas karakterer, har kommet opp på scenen. Kari Kvante er vitenskapskvinne, med tjukke briller, et vilt og krøllete hår og hvit forskerfrakk, og hun er morsom. I dagens eksperiment lurer hun på om det er mulig å fylle en badehette med vann, for så å slippe den ned fra en høyde, slik at tyngdekraften får badehette til å smette på plass av seg selv. En av kirkas pastorer dukker opp på storskjermen. Han sitter i shorts og t-skjorte i et utendørs badebasseng. Bak ham står Kvante med en full badehette. Folk i salen ler. Kari slipper, og badehette seiler gjennom lufta før den, helt perfekt, vrenger seg rundt forstanderens hode. Salen applauderer. Kari Kvante smiler, og ser på oss. «Vet dere at hjertet er kroppens hovedmuskel, som Gud har satt i oss?», spør hun. Så forklarer hun at hjertet slår intet mindre enn 35 millioner ganger i året, og produserer nok energi til å kjøre en lastebil opp til månen og tilbake igjen. «Hjertet er også hjemmets hovedmuskel», sier Kari, lager en liten pause, før hun takker for seg, og tar med seg barne- og familiepastoren og alle barna ut på forskjellige aktiviteter. Salen etterlates mye roligere, nesten stille.

Møteleder kommer opp, og begynner med å takke barnekirkelederne for det de gjør, og for besteforeldrene som alltid ber. Hun ser på oss. «Alle her», sier hun, «uansett hvor du kommer fra, så er du hjemme». Hun forteller at konferansen skal handle om hva Filadelfiakirken er, Jesu oppdrag til oss, hvordan Jesus kan gjøres tydeligere og synligere i Oslo, på Lillestrøm, på Enebakk, i verden. Hun understreker at konferansen varer et døgn, og skal ta pulsen på fellesskapet, men at den også forhåpentligvis skal gi rytme til det vi gjør hver dag. Deretter synger vi. *Lovsangsbandet* spiller Filadelfiakirkens egne *lovsanger*.

Torbjørn, en av kirkas pastorer og dagens taler, entrer plattformen. Han strekker ut hendene og hilser forsamlingen. Han forteller at *hjem* er det eneste han har fått beskjed om, det fins ingen andre veiledninger til denne talen. Så han skal prate om det som ligger ham på hjertet. «Hjem», sier Torbjørn, «det er det kjæreste vi har». Videre sier han at i min fars

5. Ordet plattform brukes i stedet for scene, spesielt av de eldre. Ordet scene blir regnet som verdslig fordi det impliserer at noen skal vise seg frem, og i pinsekristne sammenhenger er det bare Gud som skal vises frem.

hus er det mange rom. Han gjentar setningen og forklarer at den er viktig, for Guds hus skal romme hele Guds kirke, både i tid og i evighet. Likevel omtaler han dette som sin menighet, og forklarer at det lar ham kjenne på følelser som eierskap og stolthet. Hadde han sagt noe annet, ville det implisert avstand, som om han var besøk, en gjest hos Gud og sånn er det ikke. Samtidig er det bare én som med rette kan si at dette er hans kirke, sier Torbjørn, for det er bare han som har betalt prisen. Ofte overhører Torbjørn folk si at kirka er Guds hus. Det mener han blir feil, for i beste fall er dette Guds families hus, Gud selv har flytta. Han fortsetter; «Jesus åndet på disiplene, slik at Den hellige ånden nå er i oss, og er familie». Derfor, understreker han, døpes vi til Jesus og hans kirke på jord. «Jeg døper ikke meg selv», sier Torbjørn, og tuller med de som sier at de døpte seg forrige søndag. Vi døpes *til* familien som kalles for kirka, de helliges medborgere, forklarer han.

Så trekker han fram evangeliet etter Lukas, kapittel 15 (Luk 15). Torbjørn ser rett på oss og sier at Lukas 15 handler om *Den bortkomne sønnen*, noe han omtaler som selve evangeliet i evangeliene for det forteller om Gud som vår far. Torbjørn gjengir kapittelet; *lignelsen forteller om en mann som hadde to sønner. Den ene ble, trofast ved farens side. Den andre dro, tok med seg sin del av farsarven i samme slengen og sløste den bort i et fremmed land. Faren ventet lenge på at sønnen skulle komme tilbake, og trodde til slutt at sønnen var tapt for alltid, inntil han en dag så ham på veien som førte hjem. Da løp han sønnen i møte, omfavnet ham og stelte i stand fest.* Torbjørn løfter blikket igjen, sier at faren i historien var sjenerøs, og at vi også har en sjenerøs far i Gud. Derfor, mener han, skal kirka være raus, og vi skal gi av oss selv og det vi har med glede. Torbjørn sier at Gud som far legger føringer for hvordan kirka skal være. Deretter trekker han fram en annen egenskap ved faren i lignelsen, han var ventende, og derfor skal kirka være utadvendt. «Vi har også en løpende far», sier Torbjørn, før han påpeker hvor vanskelig det må ha vært å løpe i kjortel. Tilhørerne ler. Han fortsetter, løpinga er en metafor for det relevante, og kirka skal være relevant. Torbjørn sier at vi har en tilgivende far, og derfor skal vi som fellesskap søke å være nådefulle. «Til slutt, har vi en jublende far og det skal vi feire», nærmest roper han, før han går over til å introdusere nattverden. Så går Filadelfiakirken til minnesmåltidet, akkompagnert av lovsang.

Hjemmemisjon som lavterskeltilbud

Det norske hjemmet er, ifølge Gullestad, et nøkkelsymbol som på samme tid kan uttrykke verdier som familiens og enkeltpersoners samhold og identitet, integrasjon i livet, retning i livsløp, sosial referansegruppe og livsstil, trygghet, hygge, fred og ro, selvstendighet og selvhjelpenhet. Av dette trekker Gullestad frem identitet, integrasjon og mening som det viktigste (2000, 58–59). Mennesker kan både føle seg hjemme og tilhøre et hjem, selv steder der mennesker ikke bor, kan likevel være hjemlige og hjem kan referere til alt fra Gud og fedreland, til spesifikke områder og hus (Højlund, 2011, 110). Hjem betyr mange ting og snakker med flere stemmer, noe som gjør det til et multivokalt symbol. Multivokale symboler kjennetegnes av fortettet mening bak ett samlende uttrykk, en samtidig formidling av forskjellige meninger, også de som ikke nødvendigvis er forenelige, og at de henvender seg både til fornuften og følelsene (Turner, 1967). Det gjør dem til effektive kommunikasjonsmidler, noe Gullestad fremhever når hun viser hvordan symboler som familie, hjem og lokalsamfunn har vært en sentral del av nasjonsbyggingen (2002, 221). I en politisk kontekst trekker hun for eksempel fram bruken av folkehjemmet og ideen om at familiehusholdningens solidaritet kunne utvides til å omfatte alle velferdsstatens innbyggere. Ideelt sett gjør det velferdsstaten til et godt hjem i kjempeformat, som igjen refererer til at samfunnet også er en type hjem det går an å bo i. Gullestad eksemplifiserer med Torbjørn Jaglands

bruk av Det norske hus som politisk metafor for regjeringsarbeidet frem mot årtusenskiftet. Huset visualiserer velferdsstaten, som igjen kobler folk og stat ved å bringe sammen sted, mennesker, familierelasjoner, politikk og administrasjon. Det norske hus spiller på allerede etablerte erfaringer, og er «vag og tvetydig nok til å symbolisere svært ulike erfaringer» (Gullestad, 2002, 221). Nettopp fordi hjem kan bety mange ting, men mangler en presis formulering, kan det fylles med ulikt innhold (Højlund, 2011, 110).

I sitt arbeid med danske barnevernsinstitusjoner, viser Højlund hvordan store, anonyme institusjoner, som synes å representere rasjonalitet, instrumentell fornuft og byråkratisk distanse, skifter karakter når de beskrives som hjem, for hjemlighet og hyggelige atmosfærer holder ubehagelige følelser borte (Højlund, 2011, 111). Lakoff og Johnson har argumentert for at metaforer strukturerer våre tenkemåter, som igjen påvirker handling (1980, 4). Ved å tenke på en barnevernsinstitusjon som hjem, mener Højlund at det ligger en automatikk i å henvise til nesten alle aspekter ved menneskelige behov og oppdragelse. I tillegg viser hun hvordan de ansatte etter beste evne forsøkte å gjøre barnevernsinstitusjonen så hjemlig som mulig ved å ta med seg egne erfaringer av hva et hjem er og bør være. *Barnehjemmet*, *sykehjemmet*, *folkehjemmet* har til felles at de gjennom bruken av hjem gjør noe potensielt ukjent litt mindre fremmed. Hjem er med andre ord et positivt symbol det sjelden settes spørsmålstegn ved (Højlund, 2011, 111). I denne sammenhengen kan Gullestads argumentasjon vedrørende at samfunnets tankemessige paraply har endret seg, leses. Der kirke og religion før samlet folket, søker dagens mennesker i større grad mening gjennom det dennesidige: «Hjemmet og intimsfæren er blitt kilde for dypere mening, og er derfor, i en viss sekularisert forstand, blitt gjort til noe hellig» (2000, 59).

En sekularisering av samfunnet beskriver en prosess som gjør religion mindre synlig. Det skjer i hovedsak på tre måter; ved en sekularisering av det offentlige rom, ved en generell nedgang i religiøs praksis og ved modernitetens nye trosbetingelser der troende er bevisst at deres tro kun er ett mulig valg blant mange. Sagt med andre ord handler sekulariseringen om hvordan flere religioner og livssyn kan eksistere side om side, uten at religiøse autoritetspersoner har hegemoni alene, og dette skjer i Norge (Leirvik, 2012, 9–10).⁶ Blant informantene mine er det nærmest en unison overbevisning om at den gjengse nordmann ønsker å presse kristendommen helt ut av den offentlige sfæren. En jeg ble kjent med beskrev Norges religiøse klima som *åndsdødt*, og fortalte at han synes det var vanskelig å invitere med seg folk til kirka. Cora Alexa Døving utdyper hva slags konsekvenser sekulariseringsprosessen har for ulike trossamfunn. For eksempel blir det stadig vanskeligere å argumentere utfra religiøse doktriner, fordi det kan fremstå som uforståelig for potensielle meddebattanter. Som et resultat forblir enten doktrinen i privatsfæren eller så oversettes det religiøse argumentet til et sekulært språk, noe som krever mer av den religiøse aktøren (Døving 2012, 26). «Å oversette et argument basert på religiøs overbevisning vil langt på vei være destabiliserende i forhold til nettopp en religiøs overbevisning» (Døving, 2012, 40).

Blant kristne organisasjoner og menigheter skaper misjonsbefalingen et ønske om å være tilgjengelig på riktig måte og følgelig justere budskapet deretter, for eksempel gjennom bruk av allmenn symbolikk (se Høgblad, 2015; Johnson, 2018). Dette i forlengelsen av at pinsekristendommen globalt sett verken er stedbunden eller forankret i en spesifikk tradisjon, noe Robbins mener er noe av årsaken til bevegelsens suksess. Per i dag tilregnes troen mellom 500–600 millioner mennesker og er verdens raskest voksende religiøse bevegelse (Hefner, 2013, 1). I de ulike kulturelle kontekstene hvor pinsekristendommen slår rot,

6. Dette er en forenklet forklaring på sekularisering for å skissere en offentlighet det er vanskelig å bygge kirke i. Se *Sekularisme med norske briller* (Bangstad, Leirvik & Plesner, 2012) for en bredere innføring.

bæres troen som regel frem av lokalbefolkningen og adresserer raskt lokale bekymringer. Generelt sett er pinsekristendommen ofte i konstant dialog med det lokale åndslivet (Robbins, 2003, 22). Matthew Engelkes (2009) empiri fra The Bible Society of England and Wales er en god illustrasjon. Han viser hvordan The Bible Society benytter seg av en strategisk sekularisme for å få folk flest til å forstå at bibelen faktisk er en relevant og allerede tilstedeværende del av deres hverdag. Kampanjen var tredelt. Først ble plakater, som utelukkende viste bilder av blomster og pistoler, hengt opp. Uka etter dukket det opp spørsmål på plakatene: «Is Lisa right to seek revenge on Phil Mitchell?» eller «Should Dirty Den's kids forgive him for faking his own death?», under var det oppgitt et nummer hvor forbigående kunne sende inn svaret sitt. Til slutt ble plakaten hengt opp en tredje gang, nå med logoen til Bible Society og en forklaring som viste at bibelen er full av historier om evigvarende, følelsesladde kamper og vanskelige valg (Engelke, 2009, 1).

I metanarrativer om velferdsstaten eller sosiale institusjoner som hjem, blir hjemmet noe som forener, også på tvers av religiøse skillelinjer. Det gjør at kirke som hjem signaliserer tilgjengelighet, hvor hjemmet blir en brobygger til det lokale åndslivet. Ved å spille på noe allerede velkjent, oversetter Filadelfiakirken sin egen virksomhet på en annen måte enn andre frikirker i Oslo. I tillegg har de utvikla et redskap for evangelisering i en tid der det oppleves krevende å lede folk til tro. Sagt med andre ord; ikke alle som vet hva som skjer i en pinsekirke, men de aller fleste har en forståelse av hva som skjer hjemme.

Et bevisstgjort hjem

I Filadelfiakirken betyr hjem mye og spilles ut i mange sammenhenger. Kirke som slektshus rommer for eksempel alt fra kjernefamilien til Guds familie, som igjen kan bety omsorg for hjembyen, gjestfrihet eller organisasjonsbygging med et spesifikt mål om å fremstå tilgjengelig for flest mulig. Med andre ord var det ikke tilfeldig at HJEM fikk titulere Filadelfiakirkens første internkonferanse. Tvert imot, for den nedsatte konferansekomiteen var valget enkelt. Hjem har, slik pastoren i filmvignetten kobler Pauli ord om Gud som far, til Guds ønske om å bygge et hjem for alle mennesker, en felles klangbunn både i det bibelske, det kirkelige og det norske. Kirke blir, for å parafrasere filmvignetten over; et hjem hvor man sammen i fellesskap lever for noe større. Hjem er både et bevisst valg tatt av lederskapet i Filadelfiakirken, samtidig som det også har vokst frem av seg selv. På midten av nittitallet, etter noen magre år når det gjaldt tilvekst av nye medlemmer, fikk kirka en ny forstander. Han stilte, i samråd med det resterende lederskapet og eldsterådet⁷, noen helt essensielle spørsmål: Hvorfor eksisterer menigheten? Hva er det som gjør at vi er en menighet? Hva er det vi skal gjøre som menighet? (Hagen, 2016, 238). Spørsmålene førte til en langt mer målstyrt organisasjonsbygging, hvor kirka, etter inspirasjon fra et knippe amerikanske menigheter, ble en *hensiktsdrevet kirke*, i motsetning til å være en persondrevet kirke, noe mange karismatiske menigheter ofte blir karakterisert for å være. Filadelfiakirken konkretiserte sin egen eksistens til seks grunnleggende verdier, en styrende visjonssetning, noen hensikter og et motto.

Filadelfiakirkens eksistensgrunnlag oppsummeres av visjonen: *Å lede mennesker som ennå ikke tror til helljertet etterfølgelse av Jesus Kristus*. Eksistensgrunnlaget kommer med en erkjennelse om at ingen i kirka noensinne har frelst noen, det er det bare Gud som kan. Kirkas jobb blir derfor å få flest mulig til kirka, eller *invitere dem med hjem*. For å forhindre

7. Eldsterådet er Filadelfiakirkens nest øverste organ, etter menighetsmøtet. Alle medlemmene i Filadelfiakirken har stemmerett ved menighetsmøtet, og det er menighetsmøtet som velger representanter til eldsterådet. Eldsterådet har en styrefunksjon i menigheten.

at visjonen blir tåkeprat, utviklet Filadelfiakirken et motto og seks hensikter som skal hjelpe til med arbeidet. Hensiktene retter seg opp mot Gud i *tilbedelse* og *disippelskap*, inn til menigheten gjennom *fellesskap* og *tjeneste* og ut til folk gjennom å *dele* og *sende*. Hensiktene rammer forsøksvis inn alt som skjer, fra forkynnelse til diakonalt arbeid. En del av det diakonale arbeidet styres også av Filadelfiakirkens motto, som er å *gjøre Oslo varmere*. Kirkas hovedlokaler ligger midt i sentrum, i et område omringet av næringsbygg, undervisningsinstitusjoner, treningssentre og butikker, men med få leiligheter. Det bor ikke mange i kirkas nabolag, noe som har ført til at kirka ser på seg selv som, for å låne formuleringa til ei dame i menigheten; «ei lokalkirke for hele byen». De som regner Filadelfiakirken som sin menighet, kommer fra både Oslo og Akershus, helt fra Holmlia til Holmenkollen, og fra Nittedal til Nesodden.

I tillegg til visjonen og mottoet har Filadelfiakirken et verdigrunnlag som kobler sammen kirke og hjem. Den første verdien handler om å være et *gudsnaert hjem* som bygger på bibelen og er fokusert på Jesus gjennom alle gjøremål. Dernest vil Filadelfiakirken være *troverdige*, et hjem der det som læres leves, slik at de blir *tro verdige*. Deretter, et *omsorgsfullt hjem*, som for eksempel gjør Oslo til en bedre by å bo i. Til slutt vil Filadelfiakirken være *et generøst, lidenskapelig og grensesprengende hjem*; åndelig, åpent og tjenende i kjærlighet. Peter, en av kirkas forstandere, forklarte at verdigrunnlaget ble formulert på denne måten fordi det springer ut av en «naturlig kobling» mellom kirke og hjem. Han fortsatte; en kirke er også en arena for sosialisering og oppdragelse, en formidler av moral og mening, identitet og integrasjon, og, for de som tror, et naturlig samlingspunkt både til hverdag og høytid, lik hjemmet. Filadelfiakirken rommer levd liv, er et sted hvor slekt følger slekters gang og alle er Guds barn, tydeliggjort blant annet gjennom referanser som den Caroline kom med under Filadelfia:HJEM der hun omtalte alle i salen som søsken. Hun lot konferansen vise den åndelige slektskapsrelasjonen, samtidig som hun synliggjorde den gjennom sin egen bolig og familie. Selv om Carolines familie er ukjent for noen i menigheten, er handlingene hennes velkjente. Det er vanlig at møteledere og forkynnere trekker inn eget privatliv gjennom hverdagslige prøvelser eller takksigelser når de taler. Jessica Moberg har funnet liknende tendenser i det frikirkelige miljøet i Stockholm, og beskriver det som en karismatisk vending mot det intime, der klemmer har erstattet håndtrykket og terapeutiske diskurser synliggjøres i forkynnelsen (2018, 189). I Filadelfiakirken har jeg hørt personlige taler om ekteskapelige utfordringer, samlivskurs eller tilkortkommenheter i rollen som forelder. Dette underbygger hjemmesentreringen kirkas verdigrunnlag refererer til.

«Til å begynne med ble ikke hjem valgt», forklarte Peter, «det bare skjedde, i et slags forsøk på en grunnleggende beskrivelse av hva vi er». Arbeidet med visjoner og hensikter førte etter hvert til et mer tilgjengelig gudstjenesteforformat, for eksempel uten *kanaanspråk*.⁸ Det ga en økning i antall besøkende, og i takt med et voksende kirkefellesskap, ønsket lederskapet å sørge for at kirken forble nær. I den sammenhengen ble fokuset på hjem mer fremtredende, og Filadelfiakirken etablerte *velkomsttjenesten*, en fast gruppe mennesker som ønsker folk velkommen til gudstjenestene, deler ut velkomstbrosjyrer og Ukenytt, en intern informasjonspamflett. «Velkommen hjem» ble trykket på velkomstteamets t-skjorter, og gratis kaffe ble delt ut på kveldsgudstjenesten. Hjem, som i utgangspunktet ble født ut av et

8. En betegnelse for et internt kirkelig språk med uttrykk og bibelreferanser utenforstående ikke forstår av seg selv. Til sammenlikning har Jan-Åke Alvarsson studert den svenske kristne TV-kanalen Kanal 10, som serverer det Alvarsson kaller gammeldags pinsekristendom, med tradisjonelle, pietistiske salmer og et prekenspråk fullt av bibelreferanser som er uforståelig for andre enn eldre karismatikere. Kanalen tiltrekker seg et eldre publikum, men lite annet. TV-sendingene når verken det resterende Skandinavia eller det sekulære Sverige (Alvarsson, 2018, 230).

ønske om å gjøre opplevelsen av et stadig større fellesskap mindre, ble i neste runde en uutalt kommunikasjonsstrategi. Ovenfor meg understreket Peter at ingen på noe tidspunkt hadde satt seg ned og slått fast at «nå brander vi kirka som hjem». Hjem har aldri intensjonelt blitt rettet mot et marked, men Peter forsto at besøkende likevel kunne sitte igjen med en følelse av at kirka markedsførte hjem.

I noen av Stockholms frikirker pakkes også evangeliseringsretorikken gjennomgående inn i uformelle «low-threshold settings» (Moberg, 2018, 198). Flere av Mobergs informanter uttrykte en frykt for å miste unge medlemmer hvis menigheten fremsto som kjedelig. Tiltak for å sikre et vedvarende engasjement ble å søke nye impulser som populærkulturell lovsang, et mer terapeutisk språk og en sosialiseringsform som vektla nærhet. Vineyard Church, Stockholm, erstattet for eksempel benkeradene med kafebord for å tilrettelegge for samtale. Flere kirker valgte også å holde møtene sine i kafeer eller på andre «cozy and conversation friendly sites» (Moberg, 2018, 197). Mange pinsekristne grupper jobber aktivt med å redusere skillet mellom seg selv og samfunnet rundt, og beskrives som overdrevent inkluderende (Kapferer, Eriksen & Telle, 2009, 6). Ifølge Barbara Ehrenreich gjør moderne, vellykkede menigheter en innsats for å undersøke hva folk faktisk vil ha av kirka si, og tilpasser seg deretter. Det holder ikke lenger å stille med en forsamlingsal og annonsere kirketidene i avisa, for så å forvente vekst. I stedet, mener Ehrenreich, har det vokst frem nye og mer forretningsorienterte tilnærminger til kristendommen. I praksis har det betydd å erstatte kristne symboler, ikoner, kors, altertavler og Jesusbilder med storskjerm og lys- og lydanlegg. Harde benker er byttet ut med myke kinoseter, og orgel, strenger og kor forsvant til fordel for trommer og bass (Ehrenreich, 2010, 144; se også Alvarsson, 2018). I den sammenhengen fremstår det mer hensiktsmessig å invitere folk med hjem enn til kirka.

Ifølge Peter sneik hjemmet seg inn i kirka gjennom slektskapsmetaforer, nærhet og det flere informanter beskriver som en følelse av hjemkomst straks de entrer storsalen. Hjemmet blir slik både en måte å videreføre det nære på, samtidig som fokuset på hjem har økt i takt med at kirka har vokst. Som en del av det hensiktsdrevne arbeidet jobber Filadelfiakirken også for å være en kirke for *kirkefremmede*. Flere av tiltakene kirka har igangsatt for å *lede mennesker til tro*, likner mer på tilgjengelighetsstrategier pakket inn i hjemlig, velkjent papir enn noe som naturlig har vokst ut av fellesskapet. La meg illustrere gjennom Gullestads analyse av oppussing.

Superoppusserne

Ifølge Gullestad forteller hjemmets estetikk noe om hvem som bor der. Valg av møbler, pyn-tegjenstander og kunst kan potensielt kommunisere alt fra personlig smak til størrelsen på lommeboka. I *Kitchen-table society* bruker de unge arbeiderklasse-mødrene aktivt hjemmet som en arena for formidling av identitet (Gullestad, 2001). Interiør blir fort identitetsmarkør, og med det kommer trangen til å pusse opp. Ifølge Gullestad handler nordmenns stadige fokus på oppussing om å forandre for å fornye, slik at hjemmet til enhver tid samsvarer med selvforståelsen (2000, 55). I Filadelfiakirken finnes den samme tankegangen, dog med en litt annen formulering. Blant lederskapet understrekes det til stadighet hvor viktig det er å *forandre for å bevare*, for fortsatt å oppleves relevant. Gullestad beskriver hjemmet som et skapende uttrykk (2000, 55), en karakteristikk som passer godt på Filadelfiakirkens måte å tenke hjem på.

I Filadelfiakirken eksisterer det en gjennomgående endringsvilje. Storsalens plattform, som før pleide å inkludere strengemusikken og eldsterådet under gudstjenesten, likner nå mer en scene utstyrt med lys- og lydanlegg av topp kvalitet og har et trommesett stående

permanent. Dåpsbassenget, med rommets mest prominente plassering, øverst under taket lyssatt gjennom et vindu, har forsvunnet bak en storskjerm. «Den handlingen var ikke bevisst, men funksjonell», forklarte Peter meg, før han understreket at ingen reagerte på det da forslaget ble vedtatt og at han heller ikke har mottatt klager i etterkant. Det eneste eksplisitt kristne som er igjen i Filadelfiakirkens storsal, er to lysglober, en på hver side av scenen, og fem blankpolerte bokstaver hengende alene på en kritthvit vegg: JESUS. Fordi kirkebygget i seg selv har en liten nostalgisk verdi, er byggets endringspotensiale stort, både i tråd med hva menigheten selv trenger og ønsker, men også i forhold til hva menigheten tror de kirkefremmede vil ha. I denne sammenhengen er det viktig å understreke at kirke ikke er ensbetydende med bygning, men heller betegner et fellesskap av troende (se Matt 18,20). Pinsevenner trenger ikke overdådige kirkebygg eller vakre ornamenter for å nå guddommen, de har allerede det hellige inni seg. Rent praktisk betyr det at pinsevenner kan ha kirke hvor som helst, og bare i Norge fins det menigheter som har kirke i private hjem, på nattklubber eller i kinosaler. Samtidig er ikke dette ensbetydende med at bygget er uviktig. Filadelfiakirken har holdt til i de samme lokalene i nesten 100 år, og det er av betydning, om enn mer funksjonell enn nostalgisk. Byggets potensial og menighetens evner til å endre det i tråd med tiden, fremstår viktigere enn affeksjonsverdien.

Dette ble tydeliggjort gjennom Filadelfiakirkens ombygging og navnebytte. I 2014 gjenoppsto Filadelfiakirken fra sitt tidligere navn, Menigheten i Filadelfia. Kirke, mente lederskapet, er mer allment tilgjengelig enn menighet og burde fungere avmystifiserende. Samtidig flyttet Filadelfiakirken *Sjelesorgsenteret*,⁹ som før lå ut mot gata, ned i kjelleren og fikk navnet Samtalesenteret. I den prosessen gikk kafeen motsatt vei. Fra å være en intern søndagskafe, fikk den navnet Barratt og ble en offentlig kaffebar. Kafe Barratt har store vinduer mot gateplan, som er tidsriktig pyntet med lyslenker og pottedplanter. På utsiden står det et reklameskilt som frister med nykvernet kaffe og dagens lunsj, men aldri med Jesus. Fasaden som vender ut mot gata viser nå noe folk flest vet hva er, for en kafe signaliserer tilgjengelighet på en helt annen måte enn et sjelesorgsenter. «Huset man bor i utgjør en del av ens ansikt overfor omverdenen» (Gullestad, 1979, 33), og de store vinduene lar overgangen fra gate til kirke være glidende. Forvaltningen av de semiprivate grenseområdene som fasade og vinduer påvirker hvordan hjemmet oppfattes. En velstelt hage og fratrukne gardiner uttrykker for eksempel en korrekt form for tilgjengelighet, mens lukkede gardiner impliserer at det fins noe å skjule (Larsen, 2011). Ved å la tilfeldig forbi passerende kikke inn, fremstår Filadelfiakirken som en gjennomsliktig pinsemenighet. Kafeen er åpen for alle, og folk skal kunne få sitte i fred uten å frykte for evangelisering over kanelbolla. Generelt er det lite ved kaffebaren som indikerer at den er forkammer til ei pinsekirke. På Filadelfiakirkens *redaksjonsmøter*, møtene der gudstjenestene planlegges og evalueres, har Peter flere ganger understreket at ingen som besøker kirka skal føle at de har ramlet inn i en sekt, i stedet skal de møte noe velkjent.

Gudstjenestene, som i Filadelfiakirken er offentlige, preges av den samme tankegangen. Forkynnelsen skal ikke være vanskelig eller ekskluderende, men heller aktuell og relevant. Til hver *taleserie*¹⁰ er det som regel utarbeidet et eget design, som går igjen både i powerpointen som akkompagnerer talen og i podcasten som legges ut i etterkant. Filadelfiakirken har ansatt en grafisk designer som blant annet jobber med å visualisere forkynnelsen for å

9. Samtalesenteret, tidligere Sjelesorgsenteret, er et senter som tilbyr veiledende samtaler og forbønn til alle uavhengig av trostilhørighet og hvor det jobber diakoner og sosionomer. Det er en del av Filadelfiakirkens virksomhet.

10. Søndagstalene i Filadelfiakirken er gruppert sammen etter temaer som velges av forkynnerne i månedlige Forkynnerforum. Talene skal balansere hensiktene, og minst en av semesterets taleserier skal handle om bibelen. Eksempler på taleserier er: *Velkommen hjem*, *Romerbrevet* og *Guder eller goder?*

skape et mer helhetlig inntrykk. Det var den grafiske designeren som tegnet huset i logoen til Filadelfia: HJEM, mens kirkas frivillige estetiske team rigget plattformen deretter, med bestemorlamper, puter og grønne planter. Denne iscenesatte formen for hjemlighet tar kirka også med seg ut i byen. Som en del av det å gjøre Oslo varmere, arrangerer en gruppe frivillige i Filadelfiakirken en månedlig utekirke på Youngstorget. Der rigger de seg til med telt, en sofa, duk på bordet, blomster og lyslenker, utallige kaffekanner og boller. Bibelen, sammen med korset og plakater som forteller hvem de er og hva de gjør, forblir i kirka. Her deles evangeliet i praksis, som et generøst hjem. Strategien for de som har tjeneste i utekirka, er at de ikke forteller om Jesus før de blir spurt. I løpet av feltarbeidet mitt førte utekirkas stille evangelisering til at et par nysgjerrig forbipasserende valgte å bli med på gudstjenesten påfølgende søndag, fordi deres første møte med en pinsemenighet viste seg å være noe helt annet enn de hadde forestilt seg. Alt fra fokuset på hjem til estetikk og forkynnelse er måter å oversette virksomheten sin på, som minker avstanden mellom det som er i hjemmet og det utenfor. Gullestad argumenterer for at Det norske hus illustrerer hvordan politikere kan søke oppslutning gjennom å blåse liv i tradisjonelle temaer som representerte genuine erfaringer og følelser for mange (2002, 221). Slik er det også i Filadelfiakirken. De fornyer for å bevare, og det de bevarer er i dag et voksende kirkesamfunn. I løpet av feltarbeidet mitt var veksten så markant at lederskapet valgte å *plante* et nytt kirkefelleskap,¹¹ Filadelfiakirken Grünerløkka, og vekst trekkes ofte frem som målestokk for suksess.

Filadelfiakirkens hjemmesentreringen bekrefter på flere måter konklusjonen fra kjøkenbordssamfunnet; vi viser hvem vi er via hjemmene våre. Samtidig, å forandre for å bevare forteller ikke hva som bevarer.

Et hjem for oss

I Filadelfiakirkens velkomstbrosjyre står det at folk ønskes velkommen hjem fordi kirka mener det er viktig for alle mennesker å tilhøre et hjem, til tross for at noen har negative erfaringer knyttet til det. Videre står det at kirka mener at alle har behov for tilhørighet og kjærlighet, samt oppmuntring til å vokse med egne evner og talenter. Til slutt understrekes det at Filadelfiakirken ikke vil bygge et hjem *for* noen, men *sammen* med noen, før teksten avrundes med «et hjem er et sted hvor alle er velkomne og alle har sin plass».

Denne artikkelen har i hovedsak vist hvordan Filadelfiakirken, ved å bruke hjem som ideal på og beskrivelse av seg selv som kirkefelleskap, har oversatt sitt eget virke og forsøksvist redusert grensene mellom seg selv og samfunnet rundt. Dette i tråd med kirkas visjon om å lede mennesker til tro. I arbeidet med å være kirke for kirkefremmede tilpasser Filadelfiakirken seg en flyktig gruppe; de som kommer til kirka for første gang, men som kanskje ikke kommer igjen. Tidvis går det på bekostning av de mer trofaste kirkegjengerne. Baksiden av oppussingsmedaljen er for eksempel at flere av de eldre føler seg stadig mer fremmedgjort. Jan-Åke Alvarsson skriver om svenske pinsevenner at mange av de eldre både sliter med å kjenne igjen og å like sine gamle kirker. De forblir likevel, men «they do not feel at home and they are more and more often becoming absent friends» (Alvarsson, 2018, 230). De eldre opplever å ha mistet sitt åndelige språk, lovsangene de har et nært forhold til er utdaterte og synges ikke mer, og flere av dem stiller spørsmålsteget ved en manglende åndelighet. Selv har jeg sett eldre menighetsfrender putte fingrene i ørene under tilbedelsen der lyden på lovsangen ble ekstra høy. Hjem er med andre ord, og

11. Da Filadelfiakirken plantet kirkefelleskapet på Grünerløkka, var det et oppbrudd som ble rammet inn av hjemmet og feiret i kirka fordi en velfungerende menighet har ansvar for å plante nye fellesskap slik at nye mennesker kan bli nådd.

helt selvfølgelig for de fleste av oss, ikke alltid rosenrødt, selv om det i Filadelfiakirken ofte virker sånn.

Til tross for fremmedgjørende følelser blant deler av grunnfjellet i menigheten har jeg registrert lite prat og tilbakemeldinger på bruken av hjem. Når jeg har spurt, svarer flertallet at de synes det er fint, og at de skjønner hvor det kommer fra.¹² For de fleste er forståelsen av kirke som hjem lite utfordrende, derimot oppleves det vanskeligere å definere hvem kirka skal være et hjem for og hva det hjemmet skal bestå av. I tillegg er det noe grunnleggende uhemlig i måten Filadelfiakirken bruker hjemmet på. Der Gullestad trekker frem motsetningen mellom det offentlige og det private som noe av det viktigste et hjem forvalter (2000, 53), søker Filadelfiakirken å minimere det skillet. Kirka bryter med hjemmets eksklusivitet gjennom sin egen visjon ved å invitere alle, for så å ønske og jobbe for at besøket skal forbli og forhåpentligvis selv gjøre kirka til sitt eget åndelige hjem.

I Filadelfiakirken har kirke som hjem både vokst frem organisk og som et resultat av en forsiktig form for strategisk evangelisering som spiller på velkjente kulturelle konsepter. Selv om utekirka evangeliserer i stilltiende handling, evangeliseres det like fullt. Det blir bare vanskeligere å få øye på budskapet når det gjøres så subtilt. Det samme skjer idet misjonsbefalingen forkles som en invitasjon med hjem. I sitt fokus på hjemmet, den gli-dende overgangen mellom det trolige og det troløse, og arbeidet med å gjøre seg selv relevant, gjemmer Filadelfiakirken det eksplisitt kristne i det mer hverdagslige. Gjennom arbeid med verdier, visjoner og motto forsøker de å ramme inn en form for handlingsmøn-ster der ønske om og arbeidet med å gjøre Oslo varmere handler mer om å være et invite-rende, tilstedeværende og tilgjengelig hjem enn en karismatisk pinsekirke.

Jeg vil takke redaktørene og anonyme fagfeller for gjennomtenkt og verdifull kritikk. En spesiell takk til Hilde Lidén og Anne-Katrine Nordbye for fruktbare kommentarer på artikkelens førsteutkast. En takk også til Thorgeir Kolshus for gjennomlesing og god tilbakemelding.

Referanser

- Alvarsson, J. (2018). Televangelism in Sweden – Now? Is Channel 10 in Älmhult in Fact a Telechurch? I J. Moberg & J. Skjoldli (Red.) *Charismatic Christianity in Finland, Norway, and Sweden*, (s. 213–238). Cham: Palgrave MacMillan. http://doi.org/10.1007/978-3-319-69614-0_1
- Bangstad, S. (2012). En norsk sekularisme? I S. Bangstad, O. Leirvik & I. T. Plesner (Red.), *Sekularisme med norske briller* (s. 47–66). Oslo: Unipub.
- Bibelen. (2011). *Bibelen*. Bibelselskapet. Hentet fra: <https://www.bibel.no/>
- Csordas, T. (1997). *Language, Charisma, and Creativity: The Ritual Life of a Religious Movement*. Berkeley: University of California Press.
- Døving, C. A. (2012). Religionens omveier – det sekulære argument i hijabdebattene. I S. Bangstad, O. Leirvik & I. T. Plesner (Red.), *Sekularisme med norske briller*. Oslo: Unipub.
- Ehrenreich, B. (2010). *Livets lyse sider. Hvordan den hemningsløse dyrkelsen av positiv tenkning har underminert Amerika*. Oslo: Oktober.
- Engelke, M. (2009). Strategic Secularism. Bible Advocacy in England. *Social Analysis*, 53 (1), 39–54. <https://doi.org/10.3167/sa.2009.530103>
- Eriksen, A. (2014). Sarah's Sinfulness: Egalitarianism, Defined Difference, and Gender in Pentecostal Christianity. *Current Anthropology*, 55 (10), 262–270. <https://doi.org/10.1086/678288>

12. Den eneste tydelige negative reaksjonen på hjem jeg har registrert, kom fra en ikke-troende som ble med noen venner til kirka for første gang. Hun opplevde at kirke som hjem var helt fjernt, mye fordi kirka for henne i seg selv var fremmed.

- Eriksen, A, Blanes, R. & MacCarthy, M. (2019). *Going to Pentecost: An Experimental Approach to Studies in Pentecostalism*. Oxford & New York: Berghahn. Hentet fra: <https://www.berghahnbooks.com/title/EriksenGoing>
- Gullestad, M. (1979). *Livet i en gammel bydel. Livsmiljø og bykultur på Verftet og en del av Nøstet*. Oslo: Aschehoug & co.
- Gullestad, M. (2000). *Kultur og hverdagsliv*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Gullestad, M. (2001). *Kitchen-Table Society*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Gullestad, M. (2002). *Det norske sett med nye øyne*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Hagen, K. (2016). *Smak av himmel, Filadelfiakirken 100 år*. Oslo: Merkur Grafiske AS.
- Hefner, R. W. (2013). The Unexpected Modern – Gender, Piety, and Politics in the Global Pentecostal Surge. I R.W. Hefner (Red.), *Global Pentecostalism in the 21st Century* (s. 1–36). Bloomington: Indiana University Press.
- Høgblad, T. (2015). *Jesus står, selv om Dovre faller: En etnografi om kristnes erfaringer av hverdagsguddommeligheit i en norsk by* (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo.
- Højlund, S. (2011). Home as a Model for Sociality in Danish Children's Homes: A Question of Authenticity. *Social Analysis*, 55 (2), 106–120. <https://doi.org/10.3167/sa.2011.550206>
- Johnson, J. (2018). *Biblical Porn: Affect, Labor, and Pastor Mark Driscoll's Evangelical Empire*. Durham: Duke University Press.
- Kapferer, B., Eriksen, A. & Telle, K. (2009). Introduction. Religiosities towards a Future – in Pursuit of the New Millennium. *Social Analysis*, 53 (1), 1–16. <https://doi.org/10.3167/sa.2009.530101>
- Lakoff, G. & Johnson, M. (1980). *Metaphors we live by*. Chicago: University of Chicago Press.
- Larsen, B. R. (2011). Drawing Back the Curtains: The Role of Domestic Space in the Social Inclusion and Exclusion of Refugees in Rural Denmark. *Social Analysis*, 55 (2), 142–158. <https://doi.org/10.3167/sa.2011.550208>
- Leirvik, O. (2012). Religionsdialog, sekularitet og eit felles forpliktande språk. I S. Bangstad, O. Leirvik & I. T. Plesner (Red.), *Sekularisme med norske briller* (s. 47–66). Oslo: Unipub.
- Martin, B. (2013). Tensions and Trends in Pentecostal Gender and Family Relations. I R.W. Hefner (Red), *Global Pentecostalism in the 21st Century* (s.115–148). Bloomington, Indiana: Indiana University Press.
- Moberg, J. 2018. Sharing and Holy Hugs: The Birth and Development of Intimization in Charismatic Stockholm. I J. Moberg & J. Skjoldli (Red.) *Charismatic Christianity in Finland, Norway, and Sweden*, (s.187–212). Cham: Palgrave MacMillan. http://doi.org/10.1007/978-3-319-69614-0_1
- Moberg, J. & Skjoldli, J. (2018). Introduction. I J. Moberg og J. Skjoldli (Red.) *Charismatic Christianity in Finland, Norway, and Sweden*, (s.1–21). Cham: Palgrave MacMillan. http://doi.org/10.1007/978-3-319-69614-0_1
- Robbins, J. (2003). On the Paradoxes of Global Pentecostalism and the Perils of Continuity Thinking. *Religion*, 33 (3), 221–231. [https://doi.org/10.1016/s0048-721x\(03\)00055-1](https://doi.org/10.1016/s0048-721x(03)00055-1)
- Robbins, J. (2004). The Globalisation of Pentecostal and Charismatic Christianity. *Annual Review of Anthropology*, 33, 117–143.
- Robbins, J. (2007). Continuity Thinking and the Problem of Christian Culture: Belief, Time and the Anthropology of Christianity. *Current Anthropology*, 48 (1), 5–38. <https://doi.org/10.1086/508690>
- Robbins, J. (2009). Pentecostal Networks and the Spirit of Globalization. On the Social Productivity of Ritual Forms. *Social Analysis*, 53 (1), 55–66. <https://doi.org/10.3167/sa.2009.530104>
- Robbins, J. (2014). The Anthropology of Christianity: Unity, Diversity, New Directions: An Introduction to Supplement 10. *Current Anthropology*, 55 (10), 157–171. <https://doi.org/10.1086/678289>
- Turner, V. (1967). *The Forest of Symbols: Aspects of Ndembu Ritual*. Ithaca: Cornell University Press.
- Vike, H. (1996). Norden. I S. Howell & M. Melhuus (Red.), *Fjern og nær. Sosialantropologiske perspektiver på verdens samfunn og kulturer* (s. 533–557). Oslo: Gyldendal.